

זעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גליון מס': 345 פרשת: וירא שבת קודש כ' מרחשון תשפ"א (7 בנובמבר 2020 למניינם)

ר"ת	צ"ה	כ"ה
17:59	17:24	16:27
18:03	17:22	*16:10
17:57	17:22	16:15
18:00	17:25	16:28

*לנוהגים 40 דק' 15:50

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

ניצוד מגיעים למידת ההשתוות

והרי לנו עבודה עצומה שצריך לשאוף להגיע אליה, ויפה שעה אחת קודם...

והנה דבר נורא מבואר בזוהר הקדוש (בספיקא לבראשית דף י"א ע"א) על שרה אימנו ע"ה כשצחקה בשמעה על הולדת יצחק, על אף שהיתה שמחה בדבר, מכל מקום מכיוון שבעיני הרואים והשומעים היה כעין זלזול באמונה, נענשה שלא זכתה לראות את חופתו של יצחק. ורבינו החפץ חיים בספר שם עולם למד מכאן, שה' יתברך כתב בתורה "ותכחש שרה", ומלים נוקבות אלו הרי נשארים לדורות עולם, וזאת כדי ללמד אותנו שאסור לעולם להתיימש, ולצפות תמיד לישועה, והדרך הסלולה להגיע לכך, היא רק על ידי מידת ההשתוות והשלמות באמונה, שלא עושים חשבון לכל מיני בני אדם, לא חוששים לתגובות שלהם, ולא מצפים לשבחים מהם.

וכן מצינו בפרשת לך לך, אצל הגר אימו של ישמעאל, שזכתה לראות מלאכים. כתוב "וימצאה מלאך ה'", אומר הספורנו: מצאה מוכנה למראות אלוקים, ומאידך, בפרשת וירא כתוב "ותלך ותתע", שחזרה לגילולי בית אביה, היתכן? אשה שעד עתה היתה רואה מלאכים תדרדר עד כדי כך ותחזור לעבוד עבודה זרה?! אלא שהגר נפגעה מאוד מאברהם אבינו ע"ה, הכי צד זה הוא מגרש את אשתו ואת בנו מהבית? שאלה זו ניקרה במוחה עד כדי פגיעה פנימית קשה, וירידה באמונה. מאידך אם היה אברהם אבינו ע"ה מסביר לה שזה ציווי מה' יתברך ולא בחירה עצמית שלו, לא היתה נכנסת הגר למשבר שכזה. אבל אחר שחשבה הגר שאברהם אבינו ע"ה סילק אותה על דעת עצמו, היה כעין חילול ה' מצד אברהם, וחוסר במידת ההשתוות מצד הגר המצרית, ואלו התוצאות!... (עיי' חתנים לזכרון).

מכל מקום למדים אנו מכאן שהעושה דבר מסוים על פי דעת תורה ועל פי ההלכה, עליו להודיע כן לסובבים אותו, כדי שלא יגרום להם חס ושלום משבר או זלזול מחוסר ידיעה או מחוסר הבנה מצידי, ואין דעת אלא תורה (סוטה מ"ג). ועוד אנו למדים מכאן, על עבודת ה' העצומה המוטלת על כל אחד ואחד מאיתנו, להיות שווה תמיד בפני כל העולם, ולא להשבר כלל ועיקר, ולא להיות נעלב ולא כלום, בבחינת "אשרי שאל יעקב בעזרו, שברו על ה' אלוקיו", שברו בשי"ן ימנית, והיינו שמוכן להשבר לגמרי לכבוד ה' יתברך (זו"ק בלארץ).

לסיכום: העושה מצוות בצניעות ובמסירות, יש לו חלק של אביורייהו ומידת ההשתוות. ולכן מי שעוזר בבית למשפחתו, ולא מקבל שכר, לא 'תודה' ולא כלום, הרי זו מידת ההשתוות. וכאשר אדם עוקד את הגאוה והעצלות שלו, ומזרו אצלו את ההשכמה לבית הכנסת וכדומה, הרי זה כעין עקידת יצחק, ואשריו!

שלימות באמונה, פירושה לשאוף למידת ההשתוות. וזו עלייה גדולה בעבודת ה' יתברך לשם שמים בלבד, והלואי שזוכה לכך. אמן ואמן.

יום, שעה שעה, אכן ניתן להגיע למעלות נשגבות במידת ההשתוות, ולה' הישועה!

צא ולמד מאברהם אבינו ע"ה שלאחר קרוב לארבעים שנה שעבד על עצמו, הגיע לדרגה עצומה של שלימות באמונה (עיי' כ"ח פ"ק דע"ז), ולאברהם אבינו ע"ה היה במסכת עבודה זרה שכתב ארבע מאות פרקים (עיי' ע"ז ע"ג), ובודאי שהיו שם הנהגות עצומות באמונה, בעבודת ה' ובמידת ההשתוות. ולכן היה לו קל מאוד להיכנס לאש באור כשדים בכדי להישרף ולא להשתוות לעבודה זרה של נמרוד הרשע ותרח אביו. ואברהם אבינו ע"ה אמר על עצמו בדברו עם ה' יתברך "ואנכי עפר ואפר", ופירש רש"י שהיה אברהם אבינו ע"ה ראוי להיות עפר על ידי מלחמת המלכים, ואפר על ידי נמרוד הרשע, ואם אברהם אבינו ע"ה היה מוכן למות על קידוש ה', על אחת כמה וכמה לחיות על קידוש ה' כל רגע ורגע, לשם שמים בלבד, וזו מידת השתוות עצומה! ובודאי שאמונה שבלב חזקה הרבה יותר מהאמונה שבשכל, ולכן גם כאשר המלאכים בירכו את אברהם אבינו ע"ה בברכת "כעת חיה ולשרה בן", ענה מיד 'אמן' (מכילתא בריכות), מבלי לחשוש ולהסתפק בדבר, כי זו כוחה של שלמות באמונה, כאשר היא נובעת מהלב. וכמו שלפני שאדם אוכל יש לו שני לבבות, ולאחר שהוא אוכל ושותה יש לו לב אחד (פ"ב ע"ג). כך אברהם אבינו ע"ה, תמיד היה לו לב אחד לה' יתברך, בבחינת האבות היו מרכבה לשכינה, וזהו גדר 'אמונה שלימה'. השכל והלב, כל אחד כולו אומר כבוד 'אין עוד מלבדו', כלומר אין גנאי, אין שבח, אין עושר, אין עניות, אין פחד ואין ביטחון, יש רק ה' יתברך, והכל מלמעלה.

וכעת מובן עומק נסיון העקידה. אף על פי שלא היה עם אברהם אבינו ע"ה שום אדם בעולם במעמד העקידה שיראה ויתפעל ממעשיו וישבח אותו על כך, אלא רק הוא ויצחק - האבא והבן - נמצאים שם, בכל זאת אברהם אבינו ניגש לעקוד את בנו בדביקות עצומה בה' יתברך. זו מידת ההשתוות, אין שבחים, אין כבוד, אין פרסום, אין תקשורת, אין מצלמות ואין כלום, אלא אך ורק אבא שעוקד את בנו, שוחטו ושורפו כקרבן עולה, וחוזר יחידי לביתו, ויתכן שאם היו במעמד העקידה מליון איש צופים, הרי שמכח הכבוד כבר לא היה כאן נסיון! כמה כח ועוצמה אדירה של מידת ההשתוות טמונים באבא הגדול שלנו - אברהם אבינו ע"ה. ורבינו האור שמח בספר משך חכמה על הפרשה, מלמד אותנו שזו בעצם כוונת הפסוק "ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים", כלומר, שבזמן העקידה, כאשר הגיע אברהם אבינו ע"ה לדרגה עצומה של שלימות באמונה, האור נעשה קדוש עד השמים, שאפילו המלאכים לא כללו לרדת למטה, ולכן עקק לו המלאך מהשמים "אברהם, אברהם אל תשלח ירך אל הנער". זה הכח האדיר של מידת ההשתוות, וזו התוצאה, שזוכים לפעול מכח השלימות באמונה, אש להבת שלהבת עד השמים, פשוטו כמשמעו!

רבינו בחיי הדיין הספרדי, בעל הספר המפורסם 'חובות הלבבות' (חי לפני כאלף שנה), מלמד אותנו בשער יחוד המעשה (פסק ה) שרק מי שיוזמה למידת ההשתוות, הוא זה שיוזמה להיות עובד ה' בשלמות, ושתהיה לו אהבת ה' בהשגות גבוהות. ומהי אם כן מידת ההשתוות? מסביר בעל 'חובות הלבבות' שמידת ההשתוות היא, כאשר הגיע אדם לדרגה בעבודת ה' כה גבוהה עד ששווה בעיניו אם ישבחוהו או יגנוהו הבריות, שאם ישבחוהו הוא אינו שמח בכך, ואם יגנוהו הוא אינו בצער מכך. אדם שכבר זכה לזה, הרי שהגיע לשלמות בעבודת ה' כאמור, ואינו מתרגש, ולא מתפעל, ולא שמח, ולא בוכה כתוצאה מהשבח או הגנות, ואשריו. ומאידך, כאשר אדם עושה חשבון לכל מיני אנשים, ותמיד חושש 'מה יגידו עלי', או שמקיים את המצוות רק כדי למצוא חן בעיני הבריות, אין זו עבודת ה' הראויה והנרצית (ועיי' חוה"ל שער יחוד המעשה פ"ה, ושער להבנת ה' פ"ו).

והשאלה הנשאלת היא, כיצד זוכים להגיע למידת ההשתוות - שהיא ללא ספק מעלה גדולה ועצומה בעבודת ה' - כאשר היום הרגש, החומר, החיצוניות ודעת הקהל משפיעים מאוד על האדם? וכיצד באמת צריך להתנהג עובד ה', ומי שכבר זכה לאהבת ה' באמת ולמידת ההשתוות?

והנה כבר ביארנו (בפסקת נח), שנח היה מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, וביאר הסטייפלר זיע"א בזה, בספרו 'ברכת פרץ' על התורה, שנח היה מאמין בשכל אבל לא מאמין בלב, וממילא היה כאן חיסרון בשלמות האמונה, משום שרק האמונה בלב היא האמונה השלימה. והגע עצמך, שהרי אם יעירו אדם באמצע השינה וישאלוהו מה שמו ומהי הכתובת בה הוא מתגורר, מיד הוא יענה מבלי להתבלבל ומבלי להסתפק אפילו לא לרגע, אולם אם ישאלוהו בצהרים מה אכל היום בבוקר, כשסעד את ליבו בפת שחרית, הוא כבר אינו זוכר, ומדוע, הרי זה היה רק לפני כמה שעות? והסיבה לכך היא, שהשם והכתובת של האדם חקוקים היטב בליבו, ולכן הוא עונה מיד, ואילו מה שהוא אכל היום בבוקר מונח לו רק בשכלו בלבד, ולכן צריך להתאמץ בכדי להיזכר. כן הוא ממש בעבודת ה' יתברך, כתוב בתורה "על לבבך", "על לבבכם", כלומר, צריך להגיע לדרגה בעבודת ה' שהאדם ירגיש את ה' יתברך בכל הלב, בשלמות. וממילא עובד ה' בדרגה כזאת, אינו נבהל מכל מיני השמצות ומלים של גנאי, ומאידך גם אינו מתלהב משבחים ומלים טובות שאמרו עליו, וזאת משום שהוא מרגיש את ה' יתברך באמונה שלימה, שהכבוד והשבח, וכן הפרסום והעשיה, המשרה והשררה, הם אך ורק בידי ה' יתברך. ולא עוד, אלא שעובד ה' בדרגה כזאת אינו חושב על שכר ועונש כלל, אלא הוא עובד את ה' יתברך כ"ח זה ה' יתברך, וה' יתברך אכן ראוי שיעבוד אותו האדם עד כדי מסירות נפשו, גופו, ממונו ובניו, לעשות רצון האל יתברך. והדברים ברורים! ואין ספק שזו עבודה רוחנית קשה, אולם על ידי תרגילים רוחניים יום

תתלהב! אתה בתוך התהליך

שלום וברכה מורי ורבותי!

כל מפגש בין בעל תשובה טרי לבעל תשובה ותיק מוביל לסוגים שונים של חוסר היכרות ואי הבנות. יש הרבה מאד דברים, חלקם מוצדקים וחלקם לא מוצדקים.

אחד מהדברים הבולטים ביותר הוא, שתמיד בעל התשובה הטרי אומר לרעהו הותיק: "אתה מדקדק במצוות פחות ממני! בוא תראה מה זו אצלי תפלה, מה זה אצלי ברכת המזון, מה זה אצלי פחד מלשון הרע. ואני חדש, רק חודשיים בעסק. ואתה? שנים בעסק, ולומד בכלל. אני לא אומר שאתה לא מתפלל ככוונה, ואני לא אומר שאתה לא מברך ברכת המזון ככוונה, אבל נראה לי שאני הרבה יותר בעניינים ממך..."

בפשטות זה נראה כביכול שכח ההרגל הורס אותנו, וכדברי רבינו יונה בשערי תשובה "ההרגל על כל דבר שלטון".

ומדוע? משום שגם אותו בעל תשובה טרי, בעוד חמש שנים יתפלל פחות מאותה התלהבות שהיתה לו בזמנו... בעצם הוא מגיע בעוד חמש שנים, למה שחבר שלו הגיע לפני חמש שנים.

ואז גם הוא אומר לעצמו: "אני הידרדרתי. פעם הייתי בחור יותר טוב". וזה מחריף כאשר מגיע אליו בעל תשובה חדש חדיש ומחודש ואומר לו: "מה אתה עושה? זו תפלה זו? זה ברכת המזון זה?!" בוא תראה איך אני מתפלל. תראה איך אני מברך, אני אף פעם לא מפספס נץ"... הוא אומר לו: "גם אני הייתי כמותך. תאמין לי, הידרדרתי".

עוברות חמש נוספות, והחבר הצטרף לקהילת הותיקים, וכל החברים יחד, מיום ליום מרגישים "הידרדרנו".

שימו לב, רבותי, למה נקרא חודש מרחשוון בשם "מרחשוון"? הפשטות המקובלת שממלאת את כל המילה "מרחשוון", היא מלשון: "מרחשן שפוותיה". כלומר, השפתיים עדיין מרחשות.

למה הכוונה? כל חודש אלול אמרת סליחות. לאחר מכן ראש השנה, ובכיפור התפללת עשרים ושש שעות ברצף, בעשרת ימי תשובה הוספת פרקי תהלים, בחודש חשוון, לאחר שנגמרו החגים, הפה שלך מבלי לשים לב עדיין ממלמל תפלה כלשהי. כלומר, כבר התרגלת להתפלל, זה יוצא לך 'אוטומטי'.

לכאורה, זה השם האחרון שבו היינו אמורים לקרוא לחודש הזה. מה אתה משתבח בזה שהשפתיים שלך עדיין מרחשות? הפכת להיות "בעל תשובה ותיק"? הבעייתי ההוא שחזר בתשובה לפני חמש שנים והיה בשיא התלהבותו, והיום כבר מבחינתו אמונה זה משהו שנמצא ברגבי השגרה? ומזה אתה מתלהב? מלמדים אותך חז"ל שזה לא נכון, כי כשאתה מגיע לשלב הזה תתלהב, אל תתאכזב. ומדוע? שימו לב טוב לעוצמה של הדברים:

מגיע אדם שלא הכיר את הקדוש ברוך הוא. מבחינתו, הוא לא היה בעולם ח"ו. פתאום הוא שומע: "תשמע, יש אלוקים". הוא אומר: "אכן? זה נשמע רציני". ומעדכנים אותו: "האלוקים הזה גם הביא הנחיות: לימוד תורה, תפלות, כיבוד הורים, מדות טובות". והוא אומר: "תשמע! זה מדהים! הרי לא יתכן שסתם נולדנו". הוא מקבל "ובגו" רציני ומהיום הוא מקיים כביכול את "שיויית ה' לגדלי תמיד" עשרים וארבע שעות ביממה. הוא רואה את ה' מולו, הוא מרגיש אותו, הוא מפחד ממנו, זה חידוש עצום בשבילו ועל פיו הוא מתנהל.

לאט לאט כחו של ההרגל אומר לו: "בסדר... הבנו... אבל מדי פעם קורות טעויות... זה לא כזה אסון... זה לא שאם לא קמת בנץ הלכת למות... מה, פעם הפסדת כסף בדיוק ביום שלא התפללת בנץ?! זה לא כזה מדויק... אז תמשיך להשתדל, יהיה בסדר, אבל החיים לא כזה שחור לבן... אז בסדר, במניין של שבע לא חסר כלום".

באמת לא חסר בו כלום. הגמרא בסך הכל אומרת שמי שסומך גאולה לתפילה, כל אותו היום לא ירע לו נזק (בבבא מציעא פ"ג, ה"ג). הרי אם אתה מתפלל בנץ כל יום בכדי להאמין שלא קורה לך נזק, אתה צריך להיות בעל אמונה גדול. כלומר, היה גם מי שהתפלל בנץ ופוסטו בו ביום מהעבודה, רק שהוא צריך להאמין "לא קורה לי נזק, כי כנראה זה לטובתי". הוא צריך להאמין שה' יודע מה שהוא עושה.

גם אם תתפלל בשבע ואתה מאמין בה', אתה אומר אותו דבר בדיוק. "התפללתי בשבע, פיטרו אותי מהעבודה, אני סומך על הקדוש ברוך הוא שהוא יודע מה הוא עושה". כלומר, אין לך יותר מדי ראיות בעולם הזה עד כמה מה שאתה עושה או מה שקורה לך זה לטובתך או לרעתך.

ואז מגיע שלב שכבר הקדוש ברוך הוא נהיה חלק מההרגל שלך. יש אבא ויש אמא ויש אלוקים. גם אדם שבחיים לא ידע שיש לו אבא, וביום שהוא מזהה אותו הוא כל היום מחבק אותו מנשק אותו. יום אחד הוא מגיע ואומר: "אבא, מה שלומך? אני ממחר, אני לא יכול לשהות במחיצתך", ואז הוא הולך לו. למה? זה כבר נהיה חלק מהטבע, חלק מההרגל.

להתענ על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

מלמדים אותך חז"ל - אם הרוחניות נהיית חלק מהטבע שלך, אל תבכה, אל תתאכזב. להיפך - תתלהב. אתה יודע למה תתלהב? משתי סיבות אתה אמור להתלהב:

סיבה ראשונה, זה כבר לא איזו אגדה, איזה הבזק של אור, איזה משהו חדש שאתה לא מכיר. זה כבר חלק ממך, וזה מדהים שזה חלק ממך.

סיבה שניה ויותר רצינית, שים לב טוב לעוצמה. אתה היום הולך להתפלל באמת, כי אתה הולך לדבר עם הקדוש ברוך הוא. אין לך את ההתלהבות הראשונית, את נקיפות המצפון הראשוניות, את ההיכרות החדשה עם ה"משהו שאני לא יודע מה זה ובו נראה שזה עובד טוב". אין לך את כל הדברים החיצוניים האלה. יש לך משהו פנימי ואמיתי.

אני מדבר עם ה', כשאני היום בתור בעל ניסיון יודע שזה לא בהכרח שמי שמדבר עם ה' נשאר בריא, ולא בהכרח שמי שמדבר עם ה' נשאר עשיר, ולא בהכרח שמי שמדבר עם ה' יש לו שלום בית וחינוך הילדים מקסים. לא! זה לא בהכרח.

אני היום כביכול מדבר עם הקדוש ברוך הוא גם בלי ההתלהבות של פעם וגם, שימו לב טוב, בלי ה'אינטרסים' של פעם. אני מדבר איתו, כי היום אני מבין שבדיוק כמו שיש אבא ויש אמא, יש הקדוש ברוך הוא. בדיוק כמו שאת אבא ואמא שלך לא משנה מה הם יעשו צריך לכבד, גם הקדוש ברוך הוא לא משנה מה תבהיר לעצמך שקרה לך אתה אמור להתפלל ולדבר איתו.

זה שההוא מתלהב ב כי הוא חדש בעניין, זה לא כי הוא טוב יותר ממך, אלא כי הוא מתחיל יותר ממך. אם הוא מתווכח איתך ואומר לך: "לפני חמש שנים היית רציני, היום אתה לא רציני", אתה אמור לומר לו: "העבוד על עצמך טוב, עוד חמש שנים תגיע לרמה שלי..."

אם אחרי חמש שנים אתה מתחזק ואומר: "ריבוננו של עולם, אני רוצה לדבר איתך באותה התלהבות שהיתה לי פעם, ואני עובד על זה עכשיו". פה אתה כבר עובד על זה ברצינות, כי אתה לא אותו מתחיל שעושה את זה בהתלהבות עם פחות רצינות, אלא עם יותר רצינות ופחות התלהבות.

במשפחות בהן האבא הכיר את הקדוש ברוך הוא באיחור, כשהילדים גדלים ומכירים את התורה ומצוותיה כחלק מאורח החיים הרגיל, רואה האב את בנו - ילד בן חמש - ממלמל ללא שימת לב: "ברוך... שהכל... בדברו". הוא מתחיל לטעוס עליו, נכון? פה תעצור ותבין שהבן שלך הגיע למשהו שאתה עוד לא הגעת אליו.

הבן שלך יצא "תלמיד שעולה על רבו". למה הוא יצא כך? כי אצלו כבר בגיל חמש זה נהיה טבע. מהיום כשנסביר לו ונגדל ביחד, אנחנו נגדל את ה'טבע' האמיתי שלו. לא נגדל את ההתלהבות הראשונית, לא נגדל את ההיכרות הזאת. תחבק אותו, תתלהב, ותלמד איתו יחד מה זה ברכה ואיך עומדים בפני הקדוש ברוך הוא.

אלמלא חודש חשוון היה נקרא כך, היינו אומרים שזו קללה. חודש מרחשוון נקרא כך הואיל וזו מעלה עצומה.

בתלמוד ירושלמי (בבבא מציעא פ"ג, ה"ג), אמר רבי מתניה: חייב אני הכרת הטוב לראשי שמיד כאשר הוא שומע "מודים" מיד הוא משתחוה. ולכאורה מדוע אתה מתלהב? אתה אמור לומר: "אוי ואבוי לי! אני רק שומע "מודים" אני משתחוה, אני לא מפעיל את הראש שלי, אני לא מכוון". והוא אומר: "לא, מזה אני מתלהב. כבר נהייתי בתוך הסביבה של הקדושה בתור דרך הטבע. אחרי שזה בדרך הטבע אני יודע שאם אני עובד על עצמי זו עבודה אמיתית, כי אני עובד על משהו שהוא מהטבע שלי".

בפרשתנו (בבבא מציעא פ"ג, ה"ג), "וַיִּבְרָא אֱלֹהֵי ה' בְּאַלְפֵי מִמְרָא וְהוּא יִשֵּׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֵם הַיּוֹם. וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּבְרָא וְהָנָה שְׁלֵשָׁה אַנְשִׁים נִצְבִּים עָלָיו וַיִּבְרָא וַיִּרְץ לְקִרְאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה".

ובמדרש (ספרי רבה פרשה ז' ס' ט'), "מראית עיניהם של רשעים מורידות אותם לגיהנם... אבל מראית עיניהם של צדיקים... מעלה אותם למעלה העליונה, הה"ד וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים". כלומר, שגרת המבט של הצדיק היא לטוב ושגרתו של הרשע להיפך.

כי השגרה, כמה שבכחה להרוס, עדיין יכולה היא להיות סימן טוב להצלחתך בחיים החדשים, חיי התורה והמצוות.

יזכנו ה' יתברך להפוך את חיי הרוחניות לטבע, ועם כל זה להתחדש ולפאר את אותה רוחניות בבחינת "זה אלי ואנוהו" (שמות ט"ו, ט), לנו ולבני ביתנו ולכל הגלויים אלינו.

וברוכים תהיו!

בשבע ברכות שבחופה, יש להקפיד על המברכים שיהיו בעלי תורה ויראת שמים, ושיברכו מלה במלה כדת משה וישראל.

ובלאו הכי, לעולם אין לחתן רשות לברך שבע ברכות בעצמו, משום שברכות אלו הם בשביל החתן והכלה, ולא יתכן שהחתן יברך את עצמו (וענין יבי"א ח"ד אכה"ע סי' ט), אולם ברכת 'בורא פרי הגפן', גם החתן יכול לברך.

עיקר וטפל

שאלה: מה מברכים על מרק שיש בו בשר, גרגירי חומס ואורז?

תשובה: הדבר תלוי מה העיקר כעת, בחורף כשקר, יתכן שהמרק עיקר וברכת 'שהכל' פוטרת את הכל, מה שאין כן בשאר ימות השנה הרגילים. ועצה טובה, לכוון תמיד שכל מה שמונח בצלחת הוא עיקר, וממילא יברך על כל דבר בנפרד, ועליו נאמר "חכם לב יקח מצוות" (משלי י, ח), וחכם זה מרויח כאן ארבע ברכות: 'בורא מיני מזונות', 'בורא פרי האדמה', 'שהכל נהיה בדברו' ו'בורא נפשות', ואם היה במרק גם פירות מיובשים, זוכה לעוד ברכה של 'בורא פרי העץ'. ויש לדעת, שהסועד עצמו הוא הקובע מה העיקר ומה הטפל - לא הטבח, לא חברת אוסם ולא אף אחד אחר, כך שיכוון כאמור וירוויח מצוות. ואין לפחד לא מברכות ולא מחלומות, אלא רק מעבירות! (וענין עוד פירוט רבים ב'אורח' סי' ריב, וביבי"א ח"ז אור"ח סי' לב ותהנה).

לדלג על 'הרחמן' שבברכת המזון כשממהר לדבר מצוה

שאלה: האם חובה לומר את כל חלקי 'הרחמן' בברכת המזון, או שמעיקר הדין ניתן לדלג עליהם, במקרה ואדם ממהר להספיק להגיע לתפילה בזמן וכדומה?

תשובה: אם אדם ממהר לדבר מצוה, מותר לו לקום ב'הרחמן'. אולם חכם עיניו בראשו, וכאשר יודע אדם שיש לו לחץ מסוים, יזדרז להתחיל ברכת המזון כמה דקות קודם, וזאת כדי שיאמרנה מלה במלה, בנחת ומבלי למהר, שהרי ידוע שברכת המזון דינה כתפילת העמידה (וענין אור"ח סי' קפג סע' ה, וביבי"א ח"א סי' יא למנו רבינו הגדול והקדוש זיע"א ותהנה).

גם לרבות, שהאומר ברכת המזון בכוונת הלב, הרי זה עת רצון גדול בשמים. ולכן נוהגים לומר 'הרחמן' ולבקש בקשות. ובסידור המתוק 'איש מצליח', מבואר שניתן להוסיף ב'הרחמן' עוד בקשות כפי חוזה ותוקף עבודת ה' של כל אחד ואחד, ע"ש.

נסיעה ברכב בתקופת השידוכים

שאלה: בחור ובחורה הנמצאים כעת בתקופת שידוכין, ויש להם צורך לנסוע יחד ברכב לצורך פגישות, או לצורך סידורים הקשורים לחתונה וכדומה, האם הדבר מותר?

תשובה: אין בזה שום בעיה, ויכולים הם לנסוע ולהסתדר כפי הצורך, ובלבד שתשב הבחורה במושב האחורי בלבד. ואם הם נוסעים באוטובוס ציבורי, מותר להם לשבת באותו מושב, ושתהיה היא קרובה לחלון, ויניחו איזה דבר ביניהם, כגון תיק וכדומה, ממש כמו בדיני הרחקות. והעיקר לשמור מאד על הצניעות והקדושה, ולה' הישועה.

טיבולו במשקה בקומפוט

שאלה: קופסאות שימורים שיש בהם פירות עם מים ומיץ פירות (קומפוט בלע"ז), האם יש להם דין של טיבולו במשקה?

תשובה: אכן יש להם דין טיבולו במשקה, ועיין בזה באריכות בכף החיים (סי' קנח ס'ק"ה, כת"ל) שכל מיני פירות שנתבשלו עם משקה מסוים, יש להם דין טיבולו במשקה, ע"ש. ועצה טובה לאכול רק על ידי כף, וכשיש תרתי - מבושל ואכילה בכף, אין צורך בנטילת ידיים. וכן כל דבר שאין דרכו לאכול ביד לעולם, אלא על ידי כף, יש מתירים לאכול בלא נטילת ידיים (ע"פ פסק"ה ס"ק כג).

לענות לאביו שביזהו ליד אשתו

שאלה: מה עושים כאשר האב של החתן מבזה אותו בפני אשתו, והחתן יודע שאישתו תזלזל בו במידה וישתוק לאביו?

תשובה: חייב לשתוק, ולא יענה בשום אופן לאביו, גם אם הדבר יגרום לכך שיתבזה! ויקבל עליו דין שמים באהבה (עי' יור"ד סי' רמ סע' ח), וכן עשתה בת שבע לשלמה המלך, שקשרה אותו והיכתה אותו (עי' סנהדרין ע"ג). ואדרבא, אשה חכמה תכבד את בעלה ותעריך אותו יותר כששתק ולא ענה לאביו, ולא תזלזל בו חס ושלום. ועל הבעל כמוכן להסביר לאשתו את ההלכה. ויתכן שגם החתן קצת אשם בזה שגורם לאביו להתנהג כך, ויש להיזהר בזה מאוד.

לכבד ב'שבע ברכות' אורחים שאינם יראי שמים

שאלה: חתן שנזדמנו לו אורחים שאינם יראי שמים, וכעת הם רוצים לברך שבע ברכות, האם אפשר להניח להם לברך, או עדיף שהחתן יברך בעצמו?

תשובה: האורחים יכולים לברך שבע ברכות גם כאשר אינם יראי שמים, אולם

מחיקת שם השם בשוגג

שאלה: אדם שניקה את ארונו המטבח בביתו, ולא שם לב שעל גבי הארונו היתה מדבקה של ברכת 'אשר יצר', ובתוך כדי הנקיון מחק את שם השם מעל המדבקה. האם יש בזה איסור של מחיקת השם?

תשובה: מאחר והמחיקה נעשתה בשוגג, ולעתים אף על ידי גרמא, וכגון שנשפך על השם חומרי ניקוי וכדומה, והשם נמחק מאליו, אין בזה איסור מחיקה.

וכאן המקום להזהיר את הציבור שלא להדביק על קירות בית הכנסת נוסח של כל מיני ברכות, כגון 'אשר יצר' וכדומה, אלא אך ורק לתלות על הקיר מודעה הכתובה על נייר וכדומה, בצורה מסודרת ונאה, שניתן להניחה ולהסירה מעל הקיר בכל עת שירצה.

בישולי גויים בתפוח אדמה

שאלה: תפוח אדמה שהתבשל על ידי גוי תחילה, עד חצי בישול, ולאחר מכן נמשך בישולו על ידי ישראל בביתו, עד לגמר הבישול. האם יש בזה בישולי גויים, מאחר ואת תחילת הבישול עשה הגוי, או שמא כיון שהישראל גמר את הבישול, אין אנו מתייחסים למה שנעשה על ידי הגוי בתחילה?

תשובה: תפוח אדמה שבישלו גוי והגיע עד למחצית הבישול, נאסר באכילה כדין בישולי גויים, ולא מועיל מה שאחר כך היהודי השלים את בישולו.

אולם תפוח אדמה שבישלו גוי והגיע למחצית הבישול כנ"ל, אלא שלאחר מכן עבר תהליך של ייבוש עד שאינו ראוי לאכילה כלל, בזה אם המשיך הישראל לבשל את התפוח אדמה עד לגמר בישולו, התפוח אדמה מותר באכילה, ואין בזה בישולי גויים (וענין למנו רבינו הגדול זיע"א ב'ש"ת יבי"א ח"ז יור"ד סי' ז).

לבישת חגורה לנשים

שאלה: האם מותר לאשה ללבוש חגורה? **תשובה:** מותר, ובלבד שהחגורה לא תגרום להידוק הבגדים, או ליופי חיצוני ורחובי, רחמנא ליצלן. ויש לזהר בזה מאד.

ומבואר בגמרא (שבת מז), שבזמנם היה תכשיט מיוחד המהודק בצווארה של האשה, אולם לא כדי שתראה רזה, אלא להיפך, כדי שתראה בעלת בשר, עיין שם. והעיקר הוא להתלבש ולהתנהג בצניעות מושלמת וביראת שמים.